

Doktor Faust

(”Doktor Faust”)

Eventyrkomedie i 4 akter

ved Ernst Siewert

dansk tekst ved Ole Wagner

Schreibers repertoire nr. 6

Svendborg
2010

Doktor Faust ("Doktor Faust")

Eventyrkomedie i 4 akter

ved Ernst Siewert

dansk tekst ved Ole Wagner

Schreibers repertoire nr. 6

Svendborg
2010

Oversigt over skuespillets akter:

1. akt

Doktor Fausts studerekammer

Forvandling til:

Helvede

2. akt

Køkken hos Heksen fra Endor

Forvandling til:

Solen

3. akt

Have hos Hertugen af Parma

1. Forvandling til:

Domkirken i Köln

2. Forvandling til:

Vinterlandskab i snevej

4. akt

Vild klippeegn. I baggrunden en bro.
Mørk nat. Lyn og torden. Stormen tuder.

Forvandling til:

Helvede

Doktor Faust

Eventyrkomedie i 4 akter

Personer:

Doktor Faust
Hertugen af Parma
Prinsesse Emma, hans datter
Fitziputzli, Djævelen
Heksen fra Endor
Fausts gode engel
Kronos, Solguden
Asmodi, en ånd fra Helvede
Fausts moders ånd
Tre andre ånder

Djævle. Onde ånder. Feer og genier. Dyr. Hekse, osv.

1. akt
Doktor Fausts studerekammer

1. scene

Doktor Faust sidder hensunken i tanker ved sit bord med bøger.

Faust: Jeg er en overmåde lærd mand og véd hvad der står i tusindvis af bøger. Under al min studeren er jeg blevet gammel og grå og har dog ikke bragt det til noget. Hvad gavner mig al min lærdom? Den gør mig ikke ung igen og den kan ikke opfylde mine ønsker. Trolddom ønsker jeg at beherske, så jeg ikke behøver nægte mig noget! Åh, hvem der blot kunne lære Faust trolddomskunst!

2. scene

Faust. Den gode engel (ind)

Den gode engel: *(ind)* Afstå fra dette syndige ønske!

Faust: Hvem er du?

Englen: Din gode engel.

Faust: Der findes ingen gode engle.

Englen: Hvert menneske har sin egen gode engel, som advarer det mod synd – også du.

Faust: Er mit ønske om at kunne trolddom og opfylde ethvert ønske da en synd?

Englen: Ja, bestemt. Gud i himlen har begrænset menneskets viden, vilje og formåen til et bestemt omfang; den der forlanger mere, begærer noget syndigt.

Faust: Denne synd er ikke indlysende for mig.

Englen: En god engel kan ikke opfylde dit ønske. Noget sådant vil kun en ond engel gøre, og alt ondt hænger sammen med Helvede og Djævelen.

Faust: *(ler)* Ha ha ha!

Englen: Faust, Faust! Er det da kommet så vidt med dig, at du ler ad din gode engel? Jeg advarer dig for sidste gang. Afstå fra dit tåbelige ønske! Stil dig tilfreds med at meddele din store viden til børn og unge mennesker og at gøre dem til gode mennesker. Ve dig, om du går andre veje.

Faust: Hvad ville der så hænde mig?

Englen: Da er dette din lod:

Forvandling:

Baggrunden hæver sig: man ser ind i Helvedeⁱ. En Figur ganske lig Faust står midt i flammerne, omgivet af onde ånder. Flammerne slår op fra jorden omkring demⁱⁱ.

Englen: Her ser du Helvede og dig selv i den evige skærsild. Din gode engel kan ikke mere lindre dine rædsomme kvaler.

(Han vinker. Baggrunden forvandler sig atter til studerekammeret.)

Englen: Faust, Faust! Gå i dig selv og vis alle slette tanker fra dig.

Faust: Fjern dig herfra!

Englen: Hvorledes? Viser du din gode engel bort, Faust?

Faust: Jeg vil ikke have mere med dig at gøre.

Englen: Ve! Ve! Ve! Tre gange ve! Du er fortabt, Faust. Når du atter kalder på mig, er det for sent! (*Ud*).

3. scene

Faust. Senere Fitziputzli.

Faust: Kalde på dig igen! Ha! Jeg ler ad dig og din strenge prædiken. Trods det hæslige billede af Helvede, som du foregøglede mig, er mit ønske om at blive en mægtig troldmand og heksemester større end nogensinde. Er det kun det onde, der kan hjælpe mig til det, så kan for min skyld gerne Djævelen komme. Hvordan besværger jeg ham nu? – Måske kan min tryllebog hjælpe mig. Nuvel. Jeg træder ind i tryllekredsen – og så: Frisk til værket!

Han træder ind i den af knogler og dødningehoveder dannede tryllekreds, i hvis midte der ligger en bog. Dødningehovederne snittes af hasselnøddekerner og knoglerne af æbler.

Faust: (*læser højt af bogen*)

Fitziputzli, onde Djævel!

Fitziputzli, hav ej hvile!

Fitziputzli, straks du ile!

Fitziputzli, kom til syne!

Fitziputzli: (*stiger op af gulvet under lyn og torden*) Her er jeg!

Faust: Er du Djævelen? Uden Hestehov, i næsten menneskelig skikkelse?

Fitziputzli: Hvis jeg skal være din ledsager, må jeg da afføre mig alt, hvad der vækker rædsel, for at kunne indgyde verden tillid.

Faust: Du vil altså opfylde samtlige mine ønsker?

Fitziputzli: Fire og tyve år igennem forpligter jeg mig til at være din tjener og opfylde dine ønsker. Efter denne tid skifter vore roller: Da træder du i min tjeneste og må for altid adlyde mine befalinger. Er du indforstået med mit forslag?

Faust: Det er jeg.

Fitziputzli: Så rids med kniven din hånd og underskriv her med dit blod.

Faust: (*skriver under lyn og torden*) Det er sket!

Fitziputzli: Ha ha ha! Nu er du hjemfalden til Djævelen.

Stemme: (*uden for scenen*) Ve, ve dig, Faust!

Fitziputzli: Hører du din gode engel jamre, Faust?

Faust: Lad ham blot! Men nu – allerførst: Gør mig ung igen.

Fitziputzli: Så må du drikke heksen fra Endors foryngelsesdrik. Kom! Lad os straks rejse hen til hende. (*Han vinker. En vogn trukket af en krokodille kører ind på scenenⁱⁱⁱ*) Vær så god at stige ind!

Faust: Det er dog et mærkværdigt transportmiddel!

Fitziputzli: Du rejser jo også med Djævelen!

De stiger ind og kører af sted.

TÆPPE

2. akt

I køkkenet hos Heksen fra Endor^{iv}

I midten hænger over et ildsted en stor kedel. Slanger, firben, flagermus flyver omkring. En ravn og andre dyr.

1. scene

Heksen fra Endor.

Heksen: Rolig, slanger! Rør jer ikke! (*til en omkringflyvende flagermus^v*) Flyv ikke så tæt på flammerne, lille flagermus! Du brænder jo dine små vinger. Jeg er ved at brygge min berømte foryngelsesdrik, som gør gamle folk unge og smukke. Fitziputzli lod mig sige, at han ville komme endnu i dag med en fangen menneskesjæl. – Der er de vist allerede.

2. scene

*Heksen. Faust og Fitziputzli kommer i krokodillevognen.
Denne forlader scenen, så snart de er steget ud.*

Faust: Her falder man jo i slanger og øgler.

Fitziputzli: Du befinder dig også i køkkenet hos den berømte heks fra Endor. Nå, du gamle, har du foryngelsesdrikken færdig?

Heksen: Der mangler endnu nogle ingredienser i min bryg. (*Rører i heksekedlen*) Her kaster jeg nogle øglemaver i kedlen, nu en smule firbens-lever, derpå musetænder, og til sidst ravneøjne og regnorme. Se så! Nu skal det hele omrøres endnu en gang og besværgelsesformlen siges:

Du mørke drik!
Du bitre bryg!
Lad atter kvik
og rank af ryg
forynget gå
enhver som får
af dig en tår!

Lyn og torden.

Heksen: Nu, hr. Doktor, træd om bag denne trylleskærm, tøm dette bæger og træd atter frem – som en ung mand!

Faust træder om bag et sætstykke og kommer frem igen som en ung og smuk mand i fine klæder.

Fitziputzli: Minsandten! Det har du sandelig gjort godt, du gamle! Faust, hvad er dit ønske?

Faust: Lad mig se fremmede lande og fjerne verdensdele! Og til sidst: Bring mig til Solen!

Fitziputzli: *(breder sin røde kappe ud og træder op på den)*
Kom, træd op på min kappe!

Faust: Du har sendt vores ekvipage bort!

Fitziputzli: Krokodillen er alt for langsom til vores videre rejse. På min kappe flyver vi gennem luften! Kom!

Begge træder op på kappen. Kappen hæver sig og flyver bort med dem.^{vi}

Forvandling:

Solen
Bagtæppe: Ridderborg^{vii}
Sidekulisser: Have

3. scene

Solguden (med en gylden sol i hånden) om givet af feer og genier. Tableau. Bengalsk belysning. Faust. Fitziputzli.

Faust: Heden er forfærdelig!

Fitziputzli: Du har jo selv ønsket det, du umættelige. Intet sted har du ro på dig; alle Jordens skønne steder og al Jordens herlighed kedede dig hurtigt.

Solguden: Tilbage, I formastelige! Ustraffet har endnu ingen nærmet sig Solen. Strøm sammen, alle I stråler, som er mig undergivne; brænd og svid disse anmassende væsner.

Fitziputzli: Her bliver det selv Helvede for hedt, Faust. Lad os hurtigt komme videre. Hvorhen skal jeg nu føre dig?

Faust: Derhen, hvor jeg selv kan udøve min trolddomskunst.

Fitziputzli: Så lad os fluks ile til Hertugen af Parmas hof. Derude står min luftballon. Den vil bringe os sikkert derhen. (*Begge ud.*)

TÆPPE

3. akt

Have hos Hertugen af Parma

1. scene

Hertugen. Prinsesse Emma.

Hertugen: Den berømte Doktor Faust har nu opholdt sig i tre uger ved vort hof og har allerede givet mange prøver på sin kunst. Men i dag vil han for det samlede hof løse tre opgaver, som jeg stiller ham. Til gengæld begærer han dig, min datter til ægte.

Emma: Åh, far! Manden behager mig slet ikke. Der er noget uhyggeligt ved ham.

Hertugen: Nå, mit barn, han er da en statelig mand, nydelig. Lykkes det os at knytte en mand med sådanne vidunderlige gaver til os, må vort hertugdømme vinde i magt og anseelse.

Emma: Ja, du har ret, far. Dog vil jeg ikke kunne udholde at have hans ledsager om mig altid. Blot jeg ser ind i hans lumske øjne, gribes jeg af en sand gysen.

Hertugen: Sådan går det også mig. Dog, er Faust først din ægtemand, skal jeg nok udvirke, at han sender sin røde følgesvend bort.

2. scene

De forrige. Fitziputzli (står pludselig bag hertugen).

Fitziputzli: *(ler)* Ha ha ha!

Hertugen: *(ser sig forskrækket omkring)* Hvem ler?

Fitziputzli: Deres underdanige tjener, som De vil jage bort.

Hertugen: Hvorledes kommer De dog her så pludseligt? Jeg bemærkede slet ikke, at De gik ind i haven!

Fitziputzli: For mig er intet skjult. Jeg gætter alle tanker, og finder jeg dørene låst, kryber jeg gennem nøglehullet.

Emma: *(til hertugen)* Åh, far, den mand er forfærdelig.

Hertugen: Der kommer Faust og mit hof.

3. scene

De forrige. Faust. Hofherrer og hofdamer.

Faust: Jeg er rede, Hertug, til at vise Jer tre prøver på min kunst.

Hertugen: Kan I fremtrylle et stort slot i parken, med hundrede vinduer og mange døre?

Faust: Ha! En bagatel! Slot – kom til syne!

Sætstykker, bag hvilke slottet har været skjult, forsvinder, og dette viser sig.

Hertugen: Fantastisk!

Emma: Åh - det er en pragtfuld bygning!

Hertugen: Kan I – for det andet – Faust, forvandle dette slot til en kirke?

Faust: I kan blot bestemme, fra hvilken by jeg skal hente kirken.

Hertugen: Så vis os domkirken i Köln.

Faust: Vis dig, kirke! (*Han vinker. Slottet forsvinder, og man ser Kölns domkirke, der i forvejen var opstillet bag det.*)

Hertugen: Ja minsandten, det *er* domkirken i Köln.

Fitziputzli: De gode kölnere undrer sig sikkert i dette øjeblik, når de finder pladsen tom, hvor kirken ellers plejer at stå!

Hertugen: Nu kommer den tredje og sværeste opgave, Faust. I øjeblikket har vi sommer; er du i stand til at hensætte os til den koldeste vinter?

Faust: Pyt! Barneleg! Se her.

*Kirken forsvinder og scenen forvandles
til et vinterlandskab. Det sner^{viii}.*

Hertugen: Uh, hvor er det koldt!

Emma: Sneen ødelægger min silkekjole!

Hertugen: Sandelig, Faust! Du er en vældig troldmand.

Faust: Det var da slet ikke noget. Nu først vil jeg vise dig det største bevis på min kunst.

Hertugen: Hvad vil du da vise os?

Faust: Den gode Gud. (*Det bliver mørkere. Lyn og torden.*)

Hertugen: Hvilket formasteligt forehavende. Det vil Himmelen straffe dig for.

Fitziputzli: (*afsides til Faust*) Hvad understår du dig i?

Hertugen: Guds navn tør ingen misbruge ustraffet.

Fitziputzli: *(afsides til Faust)* Nu kan Djævelen ikke mere beskytte dig.

Faust: I kan sige hvad I vil – jeg vil alligevel vise jer den gode Gud! *(det bliver endnu mørkere. Kraftigere lyn og torden)*

Stemme: *(udenfor)* Ve dig! Ve dig, Faust! Du er fortabt!

Faust: *(ler)* Ha ha ha! Jeg ler ad jer alle. *(Han falder om ramt af lynet.)*

Emma: Han blev ramt af lynet!

Fitziputzli: Væk med ham i en fart! *(Han breder sin kappe ud og flyver af sted på den med Faust.)*

Hertugen: Hvor blev Faust af?

Emma: Han fór af sted gennem luften med sin uhyggelige ledsager.

Hertugen: Så har sidstnævnte nok været Djævelen selv. Glæd dig, mit barn, at du undgik den ulykke at blive Fausts hustru.

TÆPPE

4. akt
Vild klippeegn

I baggrunden en bro. Mørk nat. Lyn og torden. Stormen tuder.

1. scene

Faust ligger på jorden og sover. Han vågner og rejser sig.

Faust: Hvor er jeg? Det forekommer mig, at jeg netop befandt mig ved hertugen af Parmas hof, og nu ser jeg mig omgivet af en masse vilde klipper, hvorfra der ikke er nogen vej ud. Sikke et forfærdeligt vejr, der raser i nat! Det er som om alle Helvedes kræfter er sluppet fri! (*Spottende latter høres fra alle sider.*) Hvad var det for en mærkelig latter? Jeg føler virkelig en rædsel ved dette sted.

2. scene

Faust. Hyæne. Derpå en ulv og en bjørn. Senere Asmodi: sidst forskellige væsner.

Faust: Uh! Det vilde dyr vil sønderrive mig! (*Besværgende*):
Hyæne tag dig vel i agt!
Med Djævlens slutted' Faust en pagt!

(Hyænen forsvinder.)

Faust: Jeg er endnu i besiddelse af min tidligere magt. Straks bliver mit sind roligere. Lad komme, hvad der vil!

En ulv viser sig fra den ene side, en bjørn fra den anden. Lyn.

Faust: Hele to bæster på én gang! (*Besværgende*):
Vig fra mig, ulv og bjørn, på stand,
Ved Helvedes magt jer overmand!

Bjørnen forsvinder, men ulven bliver.

Faust: Hvorledes, ulv? Du viger ikke for min besværgelse? –
Vent! Du skal få en, der er kraftigere! (*Besværgende*):
Ve dig! Ve! Vil du ej vige,
Slugt du bli'r af Helveds rige! (*Latter*).

Faust: Hvad? Du ler ad mig?

Ulven forvandles til Asmodi.

Asmodi: Helvede spotter din magt!

Faust: Hvem er du?

Asmodi: En som er mægtigere end du!

Faust: Bevis det!!

Asmodi: Jeg kan vise dig ting, som du aldrig har forestillet
dig. Se dér! (*Fausts moders ånd viser sig på broen*).

Faust: Hvorledes! Det er jo min moders ånd, der vinker truen-
de ad mig.

Ånden: Ve dig! Ve dig! Ve dig!

Asmodi: Hun truer dig, fordi din syndige færden ikke lader
hende få ro i graven.

Faust: Ve mig! (*Ånden forsvinder og tre andre ånder viser sig
på broen*). De skikkelser skulle jeg vel kende.

Asmodi: Det er alle sammen væsner, som du ved løgn og bedrag har bragt til fortvivlelse og til sidst drevet i graven.

De tre skikkelser: Ve dig! Ve dig! Ve dig! (*Forsvinder*).

Faust: Jeg gribes af rædsel...

Asmodi: Ja ja, Faust! Dit mål er fuldt. (*Der viser sig dansende flammer^{ix}*). Ser du de arme synderes sjæle, som pines i den evige skærsild? Sådant vil også snart din sjæl være. Din magt hjælper dig ikke mere. Farvel, Faust. På gensyn i Helvede. (*Ud*).

3. scene

Faust. Senere: Den gode engel. Sidst: Fitziputzli.

Faust: Ja, nu ser jeg, at jeg er en stor synder, og at jeg har levet mit liv som fortabt. Hvorfor stødte jeg min gode engel fra mig? Åh, ville den dog blot komme tilbage til mig!

Englen: (*på broen*) Din anger kommer for sent. Har man én gang stødt sin gode engel fra sig så hånligt som du, kommer den ikke mere tilbage. Ve dig, Faust – du er fortabt! (*Forsvinder*).

Faust: Fortabt! Jeg vil ikke være fortabt!

Fitziputzli: (*viser sig pludselig*) Men det er du imidlertid.

Faust: Ha – du? Hvor har du været al den tid? Hvorfor stillede du dig ikke til rådighed?

Fitziputzli: Fordi min tjenestetid er til ende og din begynder i dag.

Faust: Latterligt! Du forpligtede dig til fire og tyve års tjeneste og med dagen i dag er der gået præcis tolv år.

Fitziputzli: Regn du blot nætterne med, og du vil indse, at min del af kontrakten er tilendebragt.

Faust: Åhh! Fordømte Løgnedjævel!

Fitziputzli: Når bonden fæster sig en karl, så lover denne sit arbejde om dagen. Men du har jaget rundt med os djævle dag og nat, og således er der af tolv år blevet fire og tyve. Derfor er du nu min – min for altid!

Lyn. Scenen forvandler sig til Helvede. Asmodi, djævle, onde ånder og hekse, smukt grupperet. Op af lemmen står klare flammer. Bengalsk belysning.

Fitziputzli: Djævle! Gør jeres arbejde!

Djævlene griber Faust og kaster ham i flammerne.

Fitziputzli: i denne ildhule skal du nu brænde og syde i hundrede år. Efter denne tid forfremmer jeg dig til støvlepudser i Helvede.

TÆPPE

SLUT

Ved opførelsen benyttes følgende Schreiber-ark:

Ark 512 Figurer til Doktor Faust ("Doktor Faust")

Store dekorationer:

7,8	Værelse
9,9a,10	Skov
134,135	Ridderborg
21,21a,22	Fængsel
121,122,123	Fausts studerekammer
79-80	Fehave (til maurisk værelse og fepalads)
106,107,108	Indisk palads
35,36	Ulveslugten

Endvidere sætstykker fra: 40, 41, 42, 43, 51.

Små dekorationer:

418,419	Værelse
412,413	Skov
666,667	Ridderborg
416,416a,417	Fængsel
482,483	Fehave
496,497,498	Indisk palads
425,426	Ulveslugten

Endvidere sætstykker fra: 422, 432, 433, 454.

Figurark til Doktor Faust, Schreiber No. 512

ⁱ Denne dekoration fremstiller I på samme måde, som Beelzebubs Ildrige i ”Elsa”, 2. akt, 7. scene.

ⁱⁱ Lemmen i scenegulvet åbnes, og på denne anbringes en blikbeholder med sprit, så det ser ud, som om flammerne kommer op af jorden.

ⁱⁱⁱ I tager den samme vogn som i ”Askepot”, i stedet for svanen blot forspændt en krokodille.

^{iv} Denne dekoration fremstiller I således: Bagtæppe: Fængsel; sidekulisser Ridderborg, lille format. Slinger, firben etc. etc. tager I fra forskellige figurark. Mht. kedlen tager I en sådan fra jeres søstres dukkekøkken, hænger den mellem to stave og stiller derunder et lille bæger med brændende sprit. Det overlades til jeres fantasi at udstyre heksekøkkenet rigtig uhyggeligt.

^v I fæstner på bagsiden af flagermusen, som I har fra et ark med dyrebilleder og har klistret på pap, en lang tynd ståltråd. Skal flagermusen ikke flyve mere, hænger I den med tråden på en sidekulisse.

^{vi} Til denne kappe bruger I et stykke rødt stof, fastgør til dette et langt stykke tynd ståltråd, gør stoflappen stift vha. ståltråden, sætter begge figurer på, og fartøjet til luftrejsen er færdigt.

^{vii} Bagtæppet skal dækkes halvt af en stor Sol, som I selv tegner og maler eller beklæder med guldpapir. Der skal også anbringes nogle solsymboler.

^{viii} Sneen fremstilles af små stykker papir, som I ganske langsomt drysser ned over scenen.

^{ix} Dansende flammer fremstiller I således: I binder på enden af et længere stykke ståltråd små kugler af vat, væder disse i sprit og antænder dem. Så lader I disse flammer danse ovenfra hen over scenen.
